

'Publiek moet niet slechts luisteren en kijken'

Ze is een pionier op het gebied van theatervormen met actief publiek. Zaterdag is de première van Emke Idema's nieuwe stuk *Forest*, waarin de bomen weigeren nog langer zuurstof te maken voor de mens.

Door onze medewerker
Marijn Lems

AMSTERDAM. Bij Emke Idema kun je nooit gemakkelijk achteroverleunen: bij haar nodigt theater altijd uit tot actief meedoen. In de voorstelling *Rule* moest het publiek een keuze maken in politieke dilemma's rond nationaliteit, gastvrijheid en immigratie. Wie uiteindelijk een minderheidspositie bekleedde, moest in sommige gevallen de ruimte verlaten.

Deze week begint Idema's nieuwe project *Forest*, een theaterstuk in de vorm van een gezelschapsspel, zonder acteurs. De bezoeker moet zelf aan de slag in het stuk waarin bomen de mensheid gijzelen door geen zuurstof te produceren als er ook maar één boom bedreigd wordt. De spelers moeten met elkaar onderhandelen om te overleven: hoe kun je als gemeenschap blijven bestaan als je je radicaal moet aanpassen aan een andere soort? Zoals veel van het werk van Emke Idema lijkt het concept op bijna profetische wijze voor te sorteren op de ontwikkelingen in de actualiteit.

Waarom heb je voor een interactieve vorm van theater gekozen waarbij het publiek in het theateer een actieve rol heeft?

„Toen ik zo'n tien jaar geleden begon wilde ik niet voor lief nemen dat het theaterpubliek alleen luistert en kijkt. Als zulk theater een metafoer is voor een bepaalde samenleving, dan is het de consumptiemaatschap-

pij. Ik wilde er een theatervorm van maken waarin je een stem hebt en kunt handelen. Ik denk dat daar in de huidige maatschappij ook behoefte aan is, aan publieke ruimte waarin je gezamenlijk onze samenleving kunt vormgeven. Het publiek moet de avond kunnen beïnvloeden. Daarmee geef je als maker de controle uit handen, wat zowel fantastisch is als verschrikkelijk frustrerend (lacht).”

Hoe heeft je visie zich op dat vlak ontwikkeld?

„Eigenlijk vormen mijn laatste vier voorstellingen een onderzoekslijn. *Stranger* was een poging om in een groep te bespreken wat je verborgen vooroordelen waren. Wat daar interessant aan was, was dat sommige toeschouwers ontzettend boos op mij werden vanwege de spelstructuur waarin ik ze voor hun gevoel vastzette. Dat gaf me inspiratie voor *Rule*, waarin die regelstructuur juist centraal wordt gezet, en ook de mogelijkheid om die te doorbreken. Ik wilde mensen het idee geven dat ze kunnen rebelleren tegen het systeem.

„*Rule* was het meest geslaagd als het publiek mij als 'spelleider' ging ondermijnen. Maar dat is een doodlopende weg: als je mensen zover hebt gekregen om tegen het systeem in opstand te komen, wat is dan de volgende stap?

„Daarom heb ik in de volgende voorstelling *This can't happen* geprobeerd om het publiek te verleiden samen nieuwe verhalen te bedenken. Het ging uiteindelijk vooral over hoe

Emke Idema

moelijk dat is, omdat het publiek steeds met elkaar en zichzelf in conflict kwam over wat er dan bedacht moest worden. Ik vond het een geslaagd experiment omdat het blootlegde waar de obstakels zitten als je vrij wilt denken.”

Hoe zet die gedachte zich voort in 'Forest'?

„In *Forest* bieden de fictie en de regels van het spel heldere kaders, maar je bouwt wel echt iets samen.

Ik geef de controle uit handen, wat fantastisch is en heel erg frustrerend

Doordat het spel start met een crisis ga je bijna automatisch een andere manier van leven vormgeven. Ieder spel brengt een collectief bedacht nieuw systeem voort.

„Toen de coronacrisis ontstond dacht ik even dat *Forest* niet meer relevant zou zijn, maar ze gaan juist hand in hand. De kwestie 'hoe gaan we om met onze natuurlijke omgeving?' is steeds urgenter. Maar natuurlijk rijst de vraag of we buiten crisistijd kunnen en willen vasthouden wat we nu noodgedwongen ten goede hebben veranderd.”

Forest van Stichting Stranger en Heelal BV) op 5/9 in Bostheater, Amsterdam. Daarna in o.a. Groningen en Rotterdam. Inl: emkeidema.nl